

ROZWOJ

dziennik polityczny, społeczny i literacki.

Czwartek, dnia 4 września 1919 roku.

la prenumeraty:
w Łodzi:
artalicie Mk. 14.40
listoczn. 4.80
za roznośnienie
fen. miesięcznie.
przez pocztę:
artalicie Mk. 19.50
listoczn. 6.30

Kalendarzyk:
w. 4 IX Rozalii P.
i. 5 IX Wawrzyńca Just.
b. 6 IX Zachariasza Pr.
sz. 7 IX Jana M., Reginy.

Redakcja
w Łodzi
Al. Kościuszki 41.
TELEFON 28.

Z Warszawy i z biur ogłosz. warsz. ogłoszenia do „Rozwoju” przyjmuje wyłącznie Centralne Biuro ogłoszeniowe Związku prasy prowincjonalnej — Zgoda № 1 w Warszawie.

OGŁOSZEN: Przed tekstem lub w tekście 2 markil za tekstem 65 fenigów, nekrologi 1 marka za wiersz petitowy. Drobne ogłoszenia 10 fen. za wyraz. Najmniej 80 fen. Ogłoszenia zamiejscowe 10 procent drożej. Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój” w PABJANICACH u p. Groblińskiego. Nowy Rynek, Kiosk; w ZGIERZU u p. Lacha, Kiosk.

Łódź, dnia 1 września 1919 r.

Obwieszczenie.

Podaję do wiadomości obowiązanych do opłacania podatku majątkowego, że Zarząd Skarbowy w Łodzi, w gmachu przy Alejach Kościuszki 16, na I piętrze, na wielkiej sali, okienko № 23, wydaje już druki na zeznania do wymiaru podatku majątkowego. Bliższe szczegóły zawierają ogłoszenia na murach miasta.

Prezes: **PILGER.**

Towary z Francji!

P. E. Poitwin,
przedstawiciel firmy **T. LERCY z PARYŻA**
przyjmuje pp. hurtownie kupujących
w czwartek 4-go i piątek 5-go
września od godz. 9 do 1 p. p. i od
godz. 3 p. p. do 7 wiecz.

Dla Górnoszlazaków.

Wczoraj przez Bank Warszawski za kwitem № 98.625 wysłaliśmy na ręce ks. posta Pospiecha jeszcze 12.091 marek 71 koron i 20 rubli.
Razem więc dotąd wysłaliśmy do Sosnowca — do Głównego Komitetu Śląskiego
42.620 mk. 55 fen., 179 koron, 26 rb. 20 kop.

Reorganizacja hakaty

Wypadki ostatnie na Górnym Śląsku, rozliczny bunt przeciwko gwałtom pruskim, zerkający się w powstaniu bohaterkim, acz pomocy zewnętrznej zaiste beznadziejnym, ości robotniczej polskiej, ujawniły i wyproziły na światło dzienne w oczach całego ta wysoca niepokojącą i dla przyszłości py wprost groźną akcją hakaty, zdążającą wskrzeszenia niedawno powalonego militari niemieckiego.
Akcja ta w ostatnich czasach stała się ze ry coraz więcej podnoszących głowy i coraz rze zdobywających wpływy junkrów prude dawnego autoramentu zupełnie jawną i ro oraz konsekwentnie organizowaną, o dzwienie: ślepe na niektóre polityczne awy oczy ententy mogły nie dostrzedz że w Niemczech, a zwłaszcza w tym ta- iu wszelkich niebezpieczeństw i w tym dku wszelkiego zła, podstępny i odradzającej zachłanności germańskiej, w Prusach, oczęła się usilna i namiętna praca, ająca do wskrzeszenia militarizmu germań- o...
Oddawna już prasa polska podawała alarce wiadomości o planowej akcji wojskowej enburga, o reorganizowaniu i tworzeniu i pruskiej, o przyspieszonych, gorączkowym si zbrojeniu się Niemiec, o tajemniczych planach, ustawicznie obserwowujących granice lską...
Zwracano uwagę na wznawianie działalności k amunicji w Niemczech, na usilną agitację inistyczną, prowadzoną przez hakatę pruna niepokojące grupowanie i koncentrowa- wojsk niemieckich w prowincjach, mających

przypaść Polsce lub też podlegających plebiscytowi, jak np. na Górnym Śląsku. Tutaj zwłaszcza rozszalała się, zachęcona bezkarnością, działalność hakaty. Górny Śląsk stał się tere- nem wojującego nacjonalizmu pruskiego. Dawni sławetni działacze z czasów kaiserowskich zna- leżli tu dla siebie placówkę i ostoję pracy w myśl sławetnych hasel przeszłości, z czasów Wrześni, wózów Drzymały, wywłaszczenia i ustaw kagańcowych...
Ententa jednak nie widziała, nie chciała widzieć tego podnoszącego się znów groźnie na horyzoncie przyszłości, niby brzemienne w burze i pioruny chmura, zdziczałego i dy- szącego odwetem militarizmu reorganizującej się pśpiesznie kliki junkiersko-wojskowej.
Nie widziała, że w Niemczech myśl o od- wecie wzrasta, że budzi się z zastraszającą szyb- kością duch militarizmu oraz obłęd imperjali- styczny, że coraz silniejszą staje się tęsknota za Wilhelmem i jego kreaturami, w rodzaju Lu- dendorfów, Hoffmanów, Hindenburgów i t. p., że właściwy rząd dusz nad narodem obejmuje znów soldateska, ta sama, która snuła niedawno plany podboju świata i w czasie wojny rzuciła postrach na narody swoją brutalnością, butą, okruciaństwem oraz bezwzględnością, chorobliwą pychą...
Nie widziano tego, gdyż zajmowano się o- kielzaniem polskiego „imperializmu” oraz walc- ką z „pogromami” w Polsce... Nie miano czasu, który całkowicie został pochłonięty przez opra- cowywanie klauzuli o prawach mniejszości na- rodowościowych w Polsce i hamowaniem na- szej ofensywy przeciw ukraińcom...
A tymczasem widmo niemieckiego milita- ryzmu znów staje w całej ohydzie przed nami. Wypadki śląskie dowiodły, iż pan Hōrsing pod kierownictwem nie tracącego wiary w przyszłość Hindenburga zdołał na G. Śląsku zgrupować przeszło stu tysięcy armii, spagoczone w

wszystkie wynalazki techniki nowoczesnej. Fa- bryki amunicji w Niemczech pracują gorączkowo. Wzmagają się szowinizm, rośnie wojowniczość. Istnieją plany stworzenia miljonowej armii. Mi- mo zobowiązania się w traktacie do demobilizacji, Pod różnymi pretekstami Niemcy wciąż zwiększają swe wojska... Rozsypane i chaotycz- ne Grenzschutzte oraz Heimatschutzte zmieniają się w karne, wyćwiczone, doskonale wyekwipo- wane wojska, jak z pod ziemi wytapają coraz ta nowo dywizje i armie...
Na razie te wszystkie zbrojenia skierowa- ne są przeciwko Polsce. Tak samo, jak spro- wokowano górnoszlazaków, obecnie rozpoczyna się akcja prowokacyjną w stosunku do Polski, przez ciągłe napaście na posterunki, ostrzeliwa- nie, bombardowanie, wpadanie zbrojne na tery- torjum nasze...
Lecz nie ulega wątpliwości, że celem dal- szym jest wskrzeszenie dawnej potęgi Niemiec. Niemcy nie zrezygnowały i zrezygnować nie chcą. Nazajutrz po porażce myślą już nie o odwecie, lecz o aneksjach i potędze...
Włosey znów stają się niebezpieczeństwem dla pokoju świata, znów knują i epikują przecho- wolności oraz istnienia innych ludów.
Hakata niemiecka się reorganizuje, a z nią padocel głowę zły, zławrego nam znany panger- manizm...
To niebezpieczeństwo winno być zażegnane w zarodku, inaczej pokój świata na kruchych spoczywać będzie podstawach. Stanowcze i ener- giczne, poparte argumentem wojskowym, naka- zanie przez ententę Niemcom demobilizacji na- tycemilastowej, a zwłaszcza na terytorjum kon- centracji sił wojskowych, na G. Śląsku, jest koniecznością nieodzowną i nagłą. Ententa ni- powinna lekceważyć tej siły, jaka drzemie jesz- cze w powalonej, lecz nie pokonanej Germanji. Niezadługo mogłoby już być zapóźno.
Iaktiecaaaa.

Sprawa Galicji Wschodniej w Paryżu.

Przybyły w tych dniach z Paryża poseł Skarbek w rozmowie ze sprawodawcą „Słowa Polskiego” udzielił informacji co do stanu kwestji Wschodnio-Galicjijskiej w Paryżu:

Sprawa Galicji Wschodniej przechodziła najrozmaitsze i to bardzo groźne chwile. Był nawet czas, kiedy na konferencji postanowiono uznać Galicję Wschodnią za osobne państwo ukraińskie. Te niekorzystne dla Polaków zamiary względem Galicji Wschodniej płynęły stąd, że sfery decydujące koalicji, wskutek dżugo trwających walk polsko-ukraińskich miały wrażenie, że Rusini galicyjscy posiadają pewne państwowotwórcze pierwiastki i rozporządzają pewną siłą, skoro Polacy przez tak długi czas nie mogą dać sobie z nimi rady. Dokładniejsze zbadanie przez komisję koalicyjną przyznało Galicji Wschodniej szeroką autonomję terytorjalną.

Sprawa dotychczas załatwioną nie została i o ile nie zostanie załatwioną w najbliższych dniach równocześnie z traktatem z Austrią zsunie się, jak wiele innych bardzo ważnych spraw, „ad feliciora tempora”. W każdym razie zapatrywania komisji dla spraw Polski w tej sprawie uległy już znacznej zmianie na korzyść Polski. Do zmiany tej przyczyniła się w dużej mierze obecność naszej delegacji i żywe wobec komisji przedstawienie przez nas tych niebezpieczeństw, jakie przedstawiałoby dla Galicji Wschodniej prowizoryczne oddanie Polsce tego kraju. Odniosłem wrażenie, że delegacje wszystkich narodów, zasiadające w tej komisji rozumiały, że pierwszym warunkiem dobrej, świadomej, celu administracji i współżycia obu narodów, tudzież warunkiem odbudowy zniszczonego kraju jest usunięcie wszelkich niepewności co do jego przyszłej przynależności. Odniosłem wrażenie, że w komisji do spraw polskich ustaliło się przekonanie, że Galicję Wschodnią należy przydzielić definitywnie Polsce, jako prowincję bez określenia tymczasowości tego przydziału w najgorszym razie z zastrzeżeniem, że Liga Narodów będzie mogła po dłuższym okresie czasu, jeżeli uzna za stosowne, konsultować ludność tego kraju.

Sprawa Galicji Wschodniej, która w okresie walk toczących się na jej terenie, budziła w Paryżu wielkie zainteresowanie, obecnie zesłała na dalszy, dość daleki plan, wobec innych dla koalicji ważniejszych spraw, znalazła się w szeregu dzieł, które niestety musi się załatwić; sprawa ta niechby chciała się załatwić w ten sposób, by najmniej trudności i przykrości sprawiała. Zresztą Polska w miarę zwycięskiego pochodu wojsk polskich zdobywa na wpływach i znaczeniu, co ma bardzo dodatni wpływ na rozwiązanie wielu spraw polskich, w tem kwestji Galicji Wschodniej. Słyszysz się n. p. bardzo często zdanie: „że jedynie Polska potrafi bić bolszewików”.

Wpływy Rusinów galicyjskich, które poprzednio były dość znaczne w Paryżu, obecnie zanikły. Koalicja ma raczej zwrócone oczy na odradzającą się Rosję, która jak dotychczas, sprawą Galicji Wschodniej zupełnie się nie interesuje. Z Ukraińców przebywających w Paryżu Panejko, niedawno z Rzymu przyjechał tam Tyszkiewicz, w Szwajcarii zaś bawi Wassilko. Trzeba to jednak stwierdzić, że politycy ci nie mają dziś żadnego wpływu na rozwiązanie zagadnień wschodnich.

W sprawie 1.753.661 marek.

Biuro Prasowe Ministerjum Wojny nadsyła nam komunikat następujący:

Odnosnie do artykułu p. t. „Alarmujące ogłoszenie”, „Myśl Niepodległa” Nr. 461 z dnia 23 sierpnia, „Dwumiljonowe rozłargnienie” „Sowizdrzał” Nr. 34 z dnia 24 sierpnia, ogłoszeń w Nr. 222 „Kurj. Warsz.” w Nr. 219 z dnia 13 sierpnia „Kurj. Poran.”, ostrzegających przed nabyciem czeku Nr. 166,273 na sumę mk. 1,753,661 len. 60, wydanego przez Główną Kasę Wojskową na Polską Krajową Kasę Pożyczkową, jako nieprawnie podniesionego, jak też odnośnie do wzmianki w „Gazecie Porannej” za Nr. 225 z dnia 16 sierpnia, proszę o umieszczenie następującego wyjaśnienia:

Dnia 23-go lutego 1919 r. została zawarta umowa na dostawę mundurów dla armji między firmą „Praszki i Lipski” a Departamentem Gospodarczym Min. Spr. Wojskowych za L. 92.

§ 9 tej umowy opiewa: „Należność za dostarczone przedmioty umundurowania odbierać będzie p. J. Ch. Praszki za jego pojedynczym podpisem, lub też osoba mająca jego rejentalne pełnomocnictwo.”

Na zasadzie powyższego postanowienia Gł. Kasa Wojskowa wypłaciła dnia 12-go sierpnia adwokatowi przysięgiemu p. Stawskiemu, legitymującemu się rejentalnym pełnomocnictwem p. J. Praszki, zeznanym rejentalnie przed notariuszem Słupskim dnia 10 sierpnia za Nr. 1554, przechowanym obecnie w aktach Główniej Kasy Wojskowej, należną mu prawnie z tytułu dostawy sumę 2,067,900 mk., z czego 1,753,661 mk. 60 fen. czekiem, a resztę gotówką (Ks. Główna str. 11) (162) (1325) (1326).

Wypłatę zatem, należnej za dostawę kwoty, uskuteczniła Główna Kasa Wojskowa, osobie uprawnionej i należycie się rejentalnie legitymującej.

Po wyczytaniu ostrzeżenia Ministerstwo Spraw Wojskowych wszczęło w tej sprawie dochodzenia, które ustaliły, że notatka p. t. „Ostrzeżenie”, została umieszczona w pismach przez p. Lipskiego, który, pokłóciwszy się z drugim współnikiem p. Praszkiem, usiłował uniemożliwić mu zrealizowanie czeku.

I Wiceminister (—) Majewski gen. ppor.

KRONIKA.

— Na obrońców Lwowa.

Wczoraj wystaliśmy na imię p. Heleny Paderewskiej resztę sumy 899 mk. na obrońców Lwowa (№ kwitu 98,619). Bank warszawski uzupełnił i tę transakcję bezinteresownie.

— Zgon bohatera.

I znów jedno piękne życie szczerło, ale nie bezowocnie, szczerło, jak może zejść najpiękniej i najwspanialej człowiek. Zgast Jan Kosiński, młody obrońca Ojczyzny. Poniósł Tej ukochanej swoje życie w ofierze. Ci co go znali, kiedy jeszcze w szkołach bawił w naszym mieście, nie mają słów dla niego. Chwalą go jako sympatycznego i miłego towarzysza, dobrego, dzielnego kolegę, o charakterze zaś swoim on sam o sobie najlepsze wydał świadectwo, składając pełne przyśrości życie.

Męczeńska jego śmierć powinna zagrzać zemstą kolegów, którzy niezawodnie pomszczą te barbarzyńskie czerezy, dla których zgasty ideały, a rozbój i drapieżność stał się jedyną namiętnością i celem życia.

— Rozporządzenie.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 25 sierpnia 1919 roku nr. 7,700 w przedmiocie zmiany § 22 rozp. b. Ministra Wyznań i Oświaty w Wiedniu z dnia 14 kwietnia 1903 Dzpp. nr. 102, co do mianowania komisarzy rządowych do egzaminów ścisłych lekarskich.

Ministerstwo W. R. i O. P. zmienia przepis § 22, obowiązującego w b. zaborze austriackim rozporządzenia b. Ministra Wyznań i Oświaty w Wiedniu z d. 14 kwietnia 1903 Dzpp. nr. 102 o tyle, że komisarzy rządowych do egzaminów ścisłych lekarskich mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wniosek Ministerstwa Zdrowia Publicznego.

— Państwowe Kursy przygotowawcze do Seminarjów (preparandy) dla chłopców i dziewcząt w Warszawie, Leszno 73, przyjmują zgłoszenia nowych kandydatów (tek) codziennie od 25 bm. Egzamina wstępne 4 września. Nauka bezpłatna, niezamożni uczniowie korzystają ze stypendjów. Przy kursach urządzona będzie bursa dla zamiejscowych.

— Dla polskich kresów.

Przybył do Łodzi p. Polaczek, jako reprezentant zbiorowego wydawnictwa najwybitniejszych literatów i publicystów polskich pt. „Kresy polskie”. Wydawnictwo to będzie jednorazowe, poświęcone naszym kresom, z przeznaczeniem dochodu na rzecz wzmocnienia tam polskości. Cały nakład oddany będzie do dyspozycji komitetu polskiego Białego Krzyża pod przewodnictwem p. Heleny Paderewskiej.

Wydawnictwo to zjawia się w chwili trudnej, gdy waga się losy naszych kresów. W dzie miało ono za cel propagandę szerzenia polskości w ziemiach, tak niezbędnych dla nienaszej państwowości. Na treść jego składają się cały szereg artykułów informacyjnych i prac literackich, zaznajamiających ogół z obecnym stanem rzeczy na kresach polskich.

Książka jest jednocześnie najodpowiedniejszym wydawnictwem dla kupców i przemysłowców, ogłaszających swe firmy, gdyż chce wzniosły cel połączyć z pożytkiem dla polskiego handlu i przemysłu, tych dwóch głównych podstaw krajowego bogactwa.

— Posiedzenie.

Na posiedzeniu zarządu Stow. Włókn. nieruchomości m. Łodzi przy ul. Krótkiej odbytem dnia 1 bm. pod przewodnictwem Klukowa, postanowiono: 1) Wylaśnić kom w biurze Stowarzyszenia, jakie kary nie punktualnie płaćącym podatki: od sumy potecznych, majątkowy, mieszkaniowy oraz stemplowe. 2) Zaabonować „Dziennik Praw i „Dziennik rozporządzeń Ministerstwa Pracy i Ministerstwa Skarbu”. 3) Zatwierdzić no czynności kooperatywy Stowarzyszenia, tyczące podziału otrzymanego koksu dla stowarzyszonych, posiadających domy z centralnym ogrzewaniem. 4) Przyjęto w poczet członków 36 kandydatów.

Pozatem w lokalu Stowarzyszenia odbyło się onegdaj, dnia 2 bm. ogólne zebranie Stowarzyszenia właścicieli nieruchomości okręgu północnych m. Łodzi pod przewodnictwem Wawrzyńca Osifńskiego przy udziale przybyłych 51 członków tego Stowarzyszenia. Odczytano zostało przez p. W. M. Wendego sprawozdanie cyfrowe komisji rewizyjnej, poczem przez głosowanie na kartkach postanowiono 32 sami przeciw 17 zlikwidować oddział okręgu północnych i przyłączyć takowy w ilości 200 członków do Stowarzyszenia właścicieli nieruchomości m. Łodzi przy ul. Krótkiej № 4.

— Z koła bibliotekarzy.

c) W celu realizacji planów związku bibliotekarzy, kóło łódzkie rozstało przed parą tygodniami około 80 egzemplarzy ankiety. O wiedzi otrzymano około 30.

Nad odpowiedziami tymi pracuje obecnie sekretariat koła w celu doprowadzenia danych wartości naukowej i wydania następnie w druku.

Sekretariat koła (Andrzeja № 16) przyjmuje przedpłatę na miesięcznik „Bibliotekarz”.

— Z cechu rzeźników.

Cech majstrów rzeźniczych uchwałił ogólnem zebraniu protest przeciwko zmianom ul. nazwą Zamenhohoffa.

Oprócz tego postanowiono złożyć na nośniaków 2000 marek i na Dom starców 1000 i kalek 200 marek.

— Uniejów.

W Uniejowie dotąd wszystkie skrzynki pocztowe noszą barwy, herby i napisy dawnych okupantów. Warto by te pozostałości jakichś chlej usunąć.

— Żyrardów.

Zarząd miejskiej szkoły mechaniczno-technicznej m. Żyrardowa niniejszym ogłasza od dnia 28 sierpnia r. b. przyjmować będąc pisy kandydatów do czterech klas przygotowawczych i V-ej specjalnej.

Komunikat.

Zawiadomienie.

Dnia 27 sierpnia r. b. zatrzymano przy ul. Krótkiej podejrzaną kobietę z itumokiem, w którym dowoły się następujące rzeczy: 5 sakiewek, 5 banknotów (2 czarne i 1 granatowy), 5 banki, 7 powłóczek, 1 tuszka, 1 para karaszy damskich, 1 rękawiczka, 1 pończoch, 1 halka i 1 palerona włóczkowa. Osoby, którym rzeczy te zaginęły, proszą się po odbiór do Urzędu Policji Kryminalnej, brygady do Nr. 142/19 Br. IV.

Urząd Policji Kryminalnej

Popierajmy handel polski

Wiec w sprawie śląskiej.

Wczoraj o godz. wpół do 8 wiecz. odbył wiec protestujący na placu Dąbrowskiego, w którym przemawiali: poseł do Sejmu, p. Fiołek, następnie redaktor „Straży Pol-
p. Lucjan Dąbrowski, w imieniu zjedn. d. p. Wolny w imieniu polskich związków zawodowych robotniczych.

Odczytano rezolucję, odpis której zostanie slany telegraficznie do rządu polskiego. Na wiecu uformował się pochód, który ruszył ze sztandarami, transparentami, przy dźwiękach muzyki patriotycznych i okrzykach uczestników przez ulicę Dzielną do Piotrkowskiej i Piotrkowską do Anny, gdzie się rozwiązał. Rzecz charakterystyczna, iż bezpośrednio po ruszeniu pochodu na placu Dąbrowskiego jeden z komunistów usiłował przemawiać, wyniesiono go na rękach ponad tłum i rozpoczął on przemówienie od słów, krytykujących politykę rządu polskiego, „co nam po granicach wschodnich”. Nie wolono jednakże niefortunnemu mówcy dożyć nawet zaczętych słów i ściągawszy na niego zebrani usiłowali wyrzucić na niego śmieć. Komuniści pospieszili na pomoc przysze, aby go odbić z rąk tłumy, lecz na miejscu i byłby został literalnie rozszarpany miejscami, gdyby nie interwencja policji, która wzięła go na platformę walczącą z ręką oburzonego tłumy, pod eskortą wzięła go na platformę walczącą. Komuniści nazywa się Stanisław Lamus.

Ranny żołnierzu!

Ranny żołnierzu, zbieraj manatki i wynoś się z, bo oto pałac w Łodzi niemiecka hakata była w tym celu, aby w nim stworzyć szkoła wrogów polskich...

Więc zbieraj swoje manatki, żołnierzu chory, iący z ranami niewygojonemi i wynoś się wiat szukać sobie innego przytułku.

Stałem przed tym gmachem i patrzyłem, jak wy żołnierze musieli podtrzymywani wdrapując się wolno do omnibusu, widziałem ich bandażowanymi głowami, rękoma ranionymi opuszczali niegościnnie przytułek, bo tam musieli i rozwijać się zmija Polski-hakata.

Dyrektor napuszczony chodził po opróżnionych salach, a gdy który z opuszczających dom rekonwalescentów pytał się, co tu ma być, on aż nas rugujecie, ten z butą odpowiadał: — Niemiecka będzie tu szkoła!

Tam na Śląsku mordują twoich braci, a tu w moim kraju ten sam hakatysta rozpięra się zaga całej ludności i etycznym obowiązkiem.

Hańba! Hańba!

Żołnierzy chorych musiano przewieźć do szpitala pod Łodzią, lub mniej chorych i iących rozlokować w kazarmach... Czy tak być powinno?..

Protest.

Jeszcze w roku 1905 robotnicy fabryki w sprawie sztandaru dla kościoła Sw. Wojny na Starych Chojnach z napisem „wyszyta sztandarze „Boże zbaw Polskę”.

Z biegiem czasu, gdy robotnicy rozbili się w partje, to Związek Narodowy robotniczy umyślnie sztandar zabrać dla siebie. Po kilku latach przedstawiciele Związku u księdza prosił (raz nawet podobno zbrojnej) udało się im otrzymać ten sztandar i przyswoić go swojej partji.

Gdy się o tem dowiedzieli robotnicy, wyśleli delegatów do ks. proboszcza z zapytaniem: czy sztandar wydany został N. Z. R.? Ksiądz proboszcz okazał papier z zarządu związku i oświadczył, że sztandar odebrano mu siłą.

Wobec tego wszyscy robotnicy fabryki Ge- protestują przeciwko takiemu samowolnemu postępkowi enzymerów, gdyż na sztandar wzięli wszyscy i sztandar został kupiony dla kościoła, a nie dla partji. Jeżeli partja chce, że sobie sztandar sprawić.

Zapatrząc się na rzeczy z punktu widzenia R. — trzeba odbierać teraz to wszystko,

na co robotnicy fabryki Gejera składali pieniądze, jak na oltarz u Sw. Stanisława Kostki, kościół w Gorzkowicach i wiele innych.

Robotnicy fabryki Gejera protestują przeciwko temu i żądają zwrotu sztandaru na miejsce.

(Następnie 30 podpisów).

Gospodorka na kolejach polskich.

Zdawałoby się, iż wobec znacznego deficytu, jaki przynoszą koleje polskie, administracja kolejowa uczyni wszystko, aby deficyt ten zmniejszyć przez wprowadzenie rozumnej i oszczędnej gospodarki — tymczasem dzieje się wprost przeciwnie — zamiast oszczędności rozrzutne szafowanie groszem niezasobnego skarbu państwa; oto przykłady:

Na stacji Andrzejów przed wojną był jeden kasjer biletowy i doskonale dawał sobie radę — obecnie jest ich trzech.

Na przystanku Zakowice sprzedawał bileta dróżnik — dziś czynność tę wypełnia również trzech kasjerów, którzy obsługują aż trzy pociągi na dobie.

Na stacji Koluszkach zatrudnia się 2 lokomotywy, 12 maszynistów i pomocników, dziesiątki ustawiaczy, spinaczy, zwrotniczych, kancelistów głównie do obsługi pociągów węglowych, idących od Sosnowca do Poznania, Łodzi i odwrotnie, a w Koluszkach przesuwanych z jednej strony stacji na drugą, gdyż administracja kolejowa dotychczas nie przeprowadziła, zakreślonego jeszcze przez Niemców planu bezpośredniego połączenia pod Koluszkami linii Łódź-Koluszkach z linią Koluszkach-Piotrków, co skróciłoby termin przebiegu wagonów na przestrzeni Piotrków-Łódź, który obecnie trwa 5—12 godzin do 2-ch godzin i dałoby do 500,000 marek rocznie oszczędności na personelu.

Budowa rzeczony łącznicy jest tem pilniejszą, iż przy wzmószonym ruchu węglowym, którego niewątpliwie należy oczekiwać ze względu na budżący się do życia przemysł łódzki, stacja Koluszkach nie poddała zadaniu.

Śmiało rzecz można, iż na wielu stacjach możnaby przy dobrych chęciach personel zmniejszyć, lecz, niestety, dobrych chęci niema i dlatego nieprędko koleje nasze przyniosą zamiast deficytu zyski.

Nie piszemy tego artykułu w tej myśli, aby pozbawiać któregoś kolwiek z pracowników miejsc, ale aby pracę na kolejach rozłożyć równomiernie.

Wiemy że rezerwa jest wyczerpaną. Przyjmowani są ludzie nowi, kiedy można te stanowiska obsadzić siłami niepotrzebnie zatrudnionymi na małych stacjach lub przystankach.

Święto żołnierza w Puławach.

(Korespondencja własna.)

Puławy, 27 sierpnia 1919 r.

W dniu święta żołnierza polskiego burmistrz naszego miasta wezwał mieszkańców do udekorowania swych domów flagami, zorganizował uroczyste posiedzenie publiczne Rady Miejskiej, wygłoszono szereg mów, postanowiono nazwać jedną z ulic — ulicą Józefa Pomiatowskiego a drugą — ulicą 6 Sierpnia; następnie postanowiono wmurować tablicę pamiątkową w kaplicy z nazwiskami poległych Synów m. Puław, o tyle w dniu tym, na skutek polecenia władz wojskowych lakoniczne zawiadomienia, pisane na maszynie, głosiły tylko program uroczystości a mianowicie: o godz. 8-ej rano pobudka, o godz. 9 i pół msza polowa na placu koszar, o godz. 10 defilada wojsk przed dowódcą garnizonu a o godz. 4-ej po poł. odczyt w miejscowym Kinie.

Opieszałość władz i letarg narodowy społeczeństwa sprawił, iż na placu koszar zebrało się tylko wojsko. Władz miejscowych z wyjątkiem komisarza powiatowego i komendanta straży bezpieczeństwa nie było wcale. Nie raczyli przybyć ani burmistrz, ani też Rada Miejska: jak również Sejmik powiatowy, Instytut

Naukowy, Straż Ogniowa i publiczność miejscowa z wyjątkiem kilkunastu osób uważała za zbyt ciężkie wziąć udział w uroczystości.

W mieście ani śladu nie było o mającej się odbyć uroczystości, dopiero gdy o godz. 9-ej rano tutejsza filja Banku Ziemi Polskiej udekorowała balkon swego biura, kilkanaście domów wywiesiło chorągiewki.

Na placu koszar odbyła się msza polowa odprawiona przez miejscowego dziekana ks. R. Słabczyńskiego w obecności wojsk i dowództwa i niewielkiej liczby osób cywilnych.

Po przemówieniu księdza dowódca baonu odczytał rozkaz Głównego Dowództwa jak również i Dowództwa Generalnego Okręgu Lubelskiego.

Na zakończenie uroczystości rannych odbyła się defilada wojska przed Dowództwem Garnizonu po uprzednim odśpiewaniu „Mazurka Dąbrowskiego”.

Nam tytanicznej trzeba dzisiaj mocy.

Nam tytanicznej trzeba dzisiaj mocy,
Herkulesową mieć musimy siłę,
By nie opętać się mrokami nocy,
By znów nie zapaść w niewoli mogiłę.

Musimy stargać niewolniczo pęta,
By nie zakąły poraż wtóry ducha,
By nieskalana była Wolność święta
I aby pierzeła wraza zamierucha!

Jasno — a dumaję, zwycięsko, zuchwale
Trzeba nam kroczyć po przez życia wstęgę —
Braciom — jak bracia, wrogom — jak rywale
Wskazemy nicość ich, a swą — potęgę!

Bernard K....

Spory o ziemię.

Minist. sprawiedliwości dowiedziało się, że niektóre sądy pokoju nie przyjmują spraw, wynikających ze sporów między powracającymi do kraju właścicielami drobnych obszarów, a ich użytkownikami.

Rozporządzenie b. władz okupacyjnych, oddające takie spory do rozstrzygnięcia umyślnym komisjom, uchylili dekret o ochronie nieobecnych właścicieli. Dekret ten nakazuje oddawać właścicielom gruntów majątki razem z rachunkami i dowodami; w razie zaś sporu, sprawy, jak wszelkie spory, o prawo prywatne, ulegają rozpoznaniu sądów.

Wobec tego minist. sprawiedliwości poleca prezesom instytucji sądowych zarządzić, aby sądy pokoju przyjmowały do rozpoznania wszelkie spory pomiędzy powracającymi do kraju właścicielami gruntów, a dotychczasowymi ich użytkownikami. Rozpoznając takie spory, winny sądy w interesie spokoju i ładu publicznego dążyć usilnie do ugodowego załatwienia wzajemnych pretensji.

Parcelacja majoratów.

„Ziem. Sieradzka” komunalizuje, t. j. z początkiem sierpnia r. b. rozpoczęła się w myśl uchwały sejmowej parcelacja dóbr majorackich w pow. Wieluńskim, która potem nastąpi w sieradzkim.

Parcelacji podlegają następujące majoraty w Wieluńskim: Bolesławiec, Chruscin, Wiewiórka, Sokolniki, Czastary, Przywory, Mielszynek, Mokrosko, Kamionka, Pichlice, Łęki, Kallub, Mieczryce, Cisawa, Kiczmachowskie, Lawisna i Kopaniny.

Pierwszeństwo do kupna ziemi będą mieli bezrolni i makorolni. Najmniejsza działka wynosić będzie 12 morgów. Zapisy na kupno ziemi przyjmuje w Sieradzu komisarz ziemski p. Br. Piotrkowski, a w Wieluniu komisarz ziemski p. Szlagier.

Teatr i sztuka.

— Teatr Polski.

Dzisiaj dyrekcja Teatru Polskiego daje przedstawienie na rzecz bohaterów powstania Górnego Śląska, które wypełni święta sztuka Morsina p. t. „Szlakiem legionów”. — W antrakcie przygrywać będzie orkiestra wojskowa. W piątek premiera Sienkiewiczowskiej sztuki „Na jedną kartę”.

TELEGRAMY.

Aresztowanie szpiegów.

Kraków, 3-go września. (PAT.) Dzienniki donoszą, że onegdaj w Jaworznie aresztowano niejakiego Fryderyka Wolfa, kierownika kolei gwareckiej w Jaworznie, którego przyłapano w chwili gdy szpiegował na granicy Górnośląskiej. Poza to aresztowano jeszcze i odesłano do Krakowa niejakiego Szymona Przewoskiego z Szopienic w chwili gdy przekraczał granicę polską. Uchodźcy z Górnego Śląska zeznają, że Przewoski jest niebezpiecznym prowokatorem i że denuncjował Polaków wobec Grenzschutzu.

Ciężka próba.

Warszawa, 3 września. (PAT.) Ministerstwo aprowizacji, obwieszcza: Ustawą z dnia 29-go lipca 1919 Sejm Rzeczypospolitej polskiej, że prawo handlu pszenicą, żytem, jęczmieniem i owsem oraz przetworami tychże zbóż, to znaczy mąką, kaszą i chlebem przysługuje wyłącznie

rządowi. Rząd będzie wykonywał to prawo z pośrednictwem organów samorządowych, stowarzyszeń rolniczych i społecznych. Prowadzenie handlu zbożem, mąką, kaszą, chlebem bez zezwolenia władz rządowych jest przestępstwem, które będzie ścigane surowymi karami. W każdym powiecie będą miały prawo zakupu zboża tylko te organizacje, które otrzymają odpowiednie zezwolenia od ministerstwa aprowizacji. Rolnicy obowiązani są więc dostarczać do składów otwartych przez upoważnione do tego organizacje całą ilość zboża, jaką będą rozporządzały po pokryciu własnych potrzeb gospodarczych. Sprzedaż zboża osobom do tego nie upoważnionym jest zabroniona. Za dostarczone do składów zboże, rolnicy otrzymają marek 80 za cent metryczny żyta, jęczmienia i owsa, marek 90 za cent metr. pszenicy. Za zboże dostarczone przed 15 października rolnicy otrzymają dotację w wysokości marek 10 za cent metryczny.

Warszawa, 3 września. (PAT.) Komunikat sztabu generalnego wojsk polskich.

Front litewsko-białoruski: Na odcinku północnym wzdłuż rzeki Dźwiny walki z niesłychaną zaciętością trwają dalej. Ataki bolszewickie wspierane pociągami i samochodami pancernymi zostały z wielkimi dla nieprzyjaciela stratami odparte. Na odcinku Łunińca ataki nieprzyjacielskich statków pancernych podsuwających się Prypecią pod nasze stanowiska zostały ogniem artylerji odparte. Na reszcie frontu poza działalnością wywiadowczą bez zmiany.

Front wołyński i galicyjski: Na froncie przeciw bolszewickim spokój.

Układ o zawieszenie broni z ukraińcami prowadzili z ramienia naczelnego dowództwa wojsk polskich gen. por. Durski, z ramienia atamana Petiury pułk. sztabu generalnego Lipko. Ci delegaci zawieszenie broni podpisali. Układ jest zawarty na czas 1 miesiąca z możliwością 5 dniowego wypowiedzenia każdego czasu. Układ jest czysto wojskowy. Linja demarkacyjna odpowiada chwilowemu ugrupowaniu wojsk naszych, które naczelne dowództwo tylko z punktu widzenia wojskowego zarządziło.

W zastępstwie szefa sztabu generalnego

Haller, pułk.

Delegat polski do Denikina.

(Od wł. korespondenta.)

Warszawa, 3 września. „Gazeta Warszawska” donosi, że w najbliższym czasie wyjedzie do Denikina specjalny delegat polski do spraw konsularnych, którego zadaniem będzie nawiązanie stosunków handlowych. Delegatem tym ma być Fr. Skąpski, z którego „Gazeta Warszawska” nie jest zadowolona.

Zmiana posła angielskiego.

Warszawa, 3 września. Na Zamku odbyło się u prezydenta min. Paderewskiego pożegnanie dotychczasowego angielskiego pełnomocnika p. Wyndhama, który spełniał tę funkcję tymczasowo. Na jego miejsce jako poseł angielski przystąpił p. F. Horacy Rumbold.

P. Rumbold jest wybitną osobistością dyplomatyczną. Przez ostatnie dwa lata wojny sprawował wysoko odpowiedzialne stanowisko posła angielskiego w Bernie szwajcarskiem. Pos. Rumbold jest spokrewnionym z rodziną hr. Pułsowskich.

Zaniepokojenie w Cieszyńskim.

Cieszyn, 3 września (PAT.) Według nadeszłych tu wiadomości ma być południowo-zachodnią część Śląska przyznana Czechom. Wiadomość poruszyła niesłychanie cały powiat jabłonowski. Dzisiaj na plenarnym posiedzeniu rady narodowej przybyły bardzo liczne deputacje, żądając wyjaśnień i zakładając protest przeciw takiemu projektowi. Po gorącej dyskusji plenum rady narodowej uchwaliło następujący protest:

Rada narodowa przyjęła bardzo liczne deputacje ze wszystkich gmin południowo-zachodniej części pow. Cieszyńskiego i protestuje jak najuroczyściej i najenergiczniej przeciw rzekomemu zamiarowi przyłączenia południowo-zachodnich powiatów cieszyńskiego do Rzeczypospolitej czesko-słowackiej i oświadcza, że żadna moc nie skłoni polskiej ludności Śląska, aby uznać bezprawie, dokonane na ludności czysto polskiej, na ludności, wśród której nie ma ani śladu pierwiastków czeskich.

Odpowiedź ententy Austrii.

Wiedeń, 3 września (PAT.) Z Saint Germain pod datą 2 bm. Dziś przed godziną 7 wieczorem przybył generalny sekretarz konferencji pokojowej Dutasta do pawillonu Henryka IV i wręczył kanclerzowi dr. Rennerowi odpowiedź konferencji pokojowej. Następnie oświadczył generalny sekretarz, że niemieckiej Austrii dano 5-dniowy termin na odpowiedź.

Niemcy wracają.

Berlin, 3 września (PAT.) Rozpoczęto już wysyłkę z Francji większego transportu jeńców niemieckich.

Wybory na kresach.

Warszawa, 3 września. (PAT.) W niektórych miastach powiatowych i ziem wileńskiej odbyły się już wybory do rad miejskich. Wybory wykazały, że poza elementem żydowskim miasta posiadają charakter polski. W Lidzie wynik wyborów niekorzystny. Wybrano bowiem 17 żydów i 7 Polaków. Podobno jednak wybory zostały przeprowadzone w sposób wysoce niesci-

sty i mają być przez władze polskie unieważnione. Należy także podkreślić, że głosy polskie rozbiły się między 2 zwalczające się listy. W Trokach wybrano 7 Polaków, 4 żydów i 1 Karaima, tak że większość polska w radzie miejskiej jest zagwarantowana. W Święcianach wybory dotąd nie odbyły się.

Walki na Górnym Śląsku.

Komunikat niemiecki. Powstańcy wysadzili część mostu. Utańczyli.

(Od wł. korespondenta.)

Komunikat niemiecki z Górnego Śląska, pochodzący z dnia 2 września od generalnej komendy 6 korpusu, zaznacza, że wczorajszej nocy powstańcy śląscy usiłowali wysadzić most na dystansie Tarnowice—Lubliniec kolei lokalnej Bytom—Wrocław. Zamiany powstańców spełzły na niczem. Most został tylko w części uszkodzony w pobliżu huty Hugona Większe utarczki z bandami przy Goczulkowic i Małych Gorzec

Walki na Śląsku.

Berlin, 3 września (PAT.) „Berliner Morgenzeitung” donosi z Rybnika: Walki z bandami trwają w odcinku 1 i 3. Odbywały się one w dalszym ciągu w dniu 1 września. O świcie zaatakowany został miejscowy posterunek w Pielgrzymowicach, który odparł nieprzyjaciela. Między atakującymi byli żołnierze w mundurach francuskich. Wiecz. między 8 a 9 godz. kilka silnych band starało się napaść na Goczulkowice. Udało się im chwilowo opanować dworzec i wyprzeć posterunek. Silnym kontratakiem nie tylko zdobyto dworzec, ale i odparto nieprzyjaciela. W nocy między 12 a 1 wykonany został atak w kierunku Piotrowic przez Skerbeńskie na Gokowice. Bandy nie osiągnęły celu, gdyż wzięte zostały w ogień krzyżowy, także musiały się cofnąć. Atak na Godów posterunki niemieckie odparty.

Obawy przed Hallerczykami.

Sosnowiec, 3 września (PAT.) Donoszą tu z Górnego Śląska, że stale co kilka dni pojawiają się tam pogłoski o zbliżaniu się armji Hallera. Niemcy natychmiast uciekają w popłochu, by następnie po kilku dniach powrócić.

Drugi traktat.

Muenen, 3 września. (PAT.) Zgromadzenie narodowe austriacko-niemieckie rozpoczęło sesję dnia 6 września. Komisja główna zbierze się dnia 5 września. Przedmiotem obrad będzie projekt traktatu pokojowego.

Niemcy w swojej roli.

Berlin, 3 września. (PAT.) Jak „Vorwärts” donosi, położenie na wybrzeżu Bałtyckim bardzo się zaostriżyło. Wojsko niemieckie dopuściło się wielkich wykroczeń w Mitawie. Świadczy o tem rozkaz dzienny gen. von der Goltza z dnia 26 sierpnia. Między innymi mówi: W dniu 25 sierpnia wieczorem ludzie ze służby niemieckiej

i rosyjskiej przeciągając przez miasto ograbili spustoszyli kaszary lotewskie, a nawet dom poselstwa misji angielskiej. Próbowano również ograbić bank lotewski. Pospolita chęć grabieży jest jedynym bodźcem ich postępowania. Czyn ich nie jest godny imienia Niemca i Rosjanina. Gubernator Mitawy ma dbać o to, aby podobne wykroczenia nie powtórzyły się więcej. Każdego grabieżcę należy natychmiast zastrzelić.

Ustępstwa dla Bułgarii.

Paryż, 3 września (PAT.) Najwyższa rada zdecydowała się zabezpieczyć w Bułgarii korzystanie z portu Dedeağac i kolei, prowadzącej do tego portu.

Przeciw wszechniemieckim planom.

Paryż, 3 września (PAT.) Komisja prawna za konferencji pokojowej złożyła sprawozdanie uchwalonej konstytucji niemieckiej. W sprawozdaniu tem rządowi niemieckiemu daje komisja 15-dniowy termin do poczynienia zmian w konstytucji, dążącej bezprawnie na doopuszczenie osłów austriackich do parlamentu niemieckiego. Jeżeli Niemcy w danym terminie nie poczynią zasadniczych zmian, zostanie obsadzony Frankfurt nad Menem.

Pomsta.

Nauon, 3 września (PAT.) Wojska lotewskie i litewskie pobity wojska bolszewickie i wypęły je z Nowoaleksandrowska. Zdobycz wojenna znaczna.

Armja rosyjska.

Nauon, 3 września (PAT.) Wedle wiadomości, nadeszłych przez Finlandję, gen. Judeniczowi po jego powrocie do Narwi podano do władści oświadczenie rosyjskiego korpusu oficerów, że oficerowie nie uznają poza nim jako swego naczelnego wodza nikogo i że armja opiera się wyłącznie na pomocy Wielkiej Brytanii oraz że pogłoski o niemieckiej orientacji tej armji rozsiewane w związku z nazwiskiem gen. Arseniewa są nie trafne.

Katastrofa kolejowa.

Genewa, 3-go września. Ekspres, kursujący między Paryżem i Pau, wykoleił się w odległości 20 kilometrów od stacji Pau. Ofiarę tej katastrofy padło 10 pasażerów zabitych, a liczba ciężko rannych jest znaczna.

Zasady traktatu z Austrią.

Wiedeń, 3-go września. (PAT.) W. B. K. donosi z Saint Germain: Definitywny traktat pokojowy z Austrią zawiera 151 artykułów, a zredagowany jest w 3 językach, w francuskim, włoskim i angielskim. Autentycznym jest tekst francuski. Wyciąg z traktatu pokojowego jest następujący: Niemiecka Austrija otrzyma oficjalną nazwę Austrija. Żądaniem w sprawie granic odnowiono. Tylko miasta Taterburg i gminy na ewym brzegu Muru zostaną przy Austrii. Austrija strzyma zachodnie Węgry bez plebiscytu. Państwa uznają niezawisłość Austrii za nienaruszalną. Rząd włoski oświadczył gotowość zwrócić zbiory sztuki, skonfiskowane przez włoską misję wojskową, o ile te zbiory nie przypadną w myśl traktatu Włochom. Co do postanowień finansowych, to długi reprezentowane przez papiery, będą trakowane, jak długi hipoteczne. Państwa, które otrzymały obszary Austrowęgierskie, nie

będą miały pretensji do innych państw z tytułu pożyczki wojennej, które nie są w posiadaniu tego państwa, lecz jego obywateli. Inne postanowienia pozostają nie zmienione, tak samo jak artykuł o bankach. Austrija ma być przez 26 lat uprzywilejowana przez państwo czesko-słowackie odnośnie do opłat za wywóz węgla. Przewidziane są umowy w sprawie dostawy węgla Austrii i surowców z Czechosłowacji i Polski dla Austrii. Państwa te nie będą nakładały przez 3 lata żadnych opłat na wywożony węgiel do Austrii. W sprawie długów przewiduje traktat pokojowy, że zaległe procenty od długów austriackich poniesie republika austriacka tylko w tym stosunku, którym długi przedwojenne przypadają na małe państwa. Postanowienia w sprawie likwidacji majątku niemieckiej Austrii dla obywateli znajdujących się w państwach nieprzyjacielskich pozostają w mocy.

Jak było przewidziane — rwie się na dobre.

Nauon, 3 sierpnia (PAT.) Zarząd szwajcarskiej partii socjalistycznej odroczył datę głosowania powszechnego w sprawie przyłączenia się do trzeciej międzynarodówki w Rosji. Głosowanie odbędzie się pod koniec pierwszej połowy września.

Wiedeń, 3 września. Zebranie w Saint Gallen świadczy, jak słaba większość jest przeciw przystąpieniu do trzeciej międzynarodówki, polecono bowiem towarzyszom w Saint Gallen, aby głosowali przeciw dycyzji zgromadzenia w Bazylei.

Kwestja Cieszyńska nie rozstrzygnięta.

Wiedeń, 3 września (PAT.) „Neues Wiener Abendblatt“ podaje z Morawskiej Ostrawy: W piątek wysłała komisja koalicyjna depeszę do Paryża w sprawie Cieszyńskiej, a wczoraj o g. 4 po południu nadeszła do Cieszyna depesza, podpisana przez Hoovera adresowana do komisji w Cieszynie, w której powiedziano, że kwestja Cieszyńska jest jeszcze w dalszym ciągu przedmiotem narad i że definitywnie rozwiązana jeszcze nie została.

Wybory na Węgrzech.

Berlin, 3 września (PAT.) Rada ministrów w Budapeszcie zatwierdziła projekt prawa wyborczego do zgromadzenia narodowego. Prawo wyboru według tego projektu mają mężczyźni ponad 24 lat życia, którzy co najmniej 2 lata są węgierskimi obywatelami i przebywają przynajmniej pół roku w jednym i tym samym powiecie. Młodoletnim przysługuje prawo wyborcze jeżeli służyli co najmniej 12 tygodni w polu przed 1 listopada 1918. Od kobiet wymagane są oprócz tych warunków jeszcze znajomość czytania i pisanja. Wybrany może być każdy wyborca, który liczy co najmniej 30 lat życia. Każdy okręg wyborczy wybiera jednego posła. Wybory odbywają się według gmin tajnie i bezpośrednio.

Kijów w ręku Petlury.

Wiedeń, 3 września. (PAT.) „Neues Wiener Tageblatt“ donosi, że po przełamaniu wojsk bolszewickich pod Boterką wkroczyły wojska Petlury do Kijowa. Po zaciętej walce ulicznej jest Kijów oczyszczony z wojsk czerwonej armii.

Przeciwko uchwałom zebrania narodowego.

Wiedeń, 3 września. (PAT.) W. B. K. donosi iskrowo z Paryża. Wezwanie do Niemiec, by artykuł 61 konstytucji, odnoszący się do przyłączenia niemieckiej Austrii, został przez dzisiejszą radę na dzisiejszym posiedzeniu uchwalony na wniosek prezydenta Clemenceau. Uznano, że artykuł ten jest sprzeczny z duchem traktatu pokojowego i postanowieniem, że Niemcy zobowiązują się uznać niezawisłość niemieckiej Austrii. Rząd niemiecki został wezwany do poczynienia kroków, aby zgromadzenie narodowe w Weimarze w przeciągu 14 dni zniósło art. 61, w przeciwnym razie nastąpi częściowa okupacja terytorjum niemieckiego. Wezwanie to zostało dziś popołudniu wręczone bar. Lersnerowi w Wersalu.

Zyd mści się po żydowsku.

Z Hagi donoszą do „Kur. Ilustr.“ Telegram potwierdza wiadomość o zamachu, dokonanym na Trockiego.

Trockiego wraz z pociągiem miano wysadzić w powietrze. Wybuch jednak nastąpił zawczasem, pociąg uległ tylko wykolejeniu. Trocki jednak wyszedł cało.

W związku z tą sprawą aresztowano 60 osób, które będą stracone.

Zydzi w Poznańskim.

Statystyka żydów w Poznańskim wykazuje, że na 2 i pół miliona mieszkańców było żydów przed wojną 35.000, w ciągu wojny wyniosło się 10 tys., pozostało zatem około 25 tysięcy. W se-

mym Poznaniu jest żydów około 5000. A jednak—ta niewielka liczba trzęsła Poznaniem. Ale i z nich część się wyniesie, upewniwszy się, że złote czasy dla żydów w b. Księstwie bezpowrotnie minęły.

Zasiadając w radzie miejskiej, wtajemniczeni byli doskonale w sprawy Poznania i wedle tego regulowali swoje interesy, kupując i sprzedając grunta, przyczem zarabiając kolosalne kwoty, wyrabiali dostawy, wpływając na ceny i t. p. Teraz już nie będą mogli wyzyskiwać tak swoich wpływów, jak dawniej. Spekulacje ich zostały nieco pokrzyżowane, więc znaczna część nosi się z planem wyniesienia się z Poznania. Dokąd? Dawniej wędrowali do Berlina i do Niemiec, stawali się „fabrykantami“, albo bankierami i t. d. Połowa wielkich firm żydowskich w Niemczech wschodnich wywodzi się z żydów poznańskich. Dziś im Niemcy nie uśmiechają się z powodu kolosalnych podatków, jakiego tam płacić musieli. Wielu z nich szuka nowego rajku—w Copotach lub w Gdańsku—wolnem państewku. Gdańsk jest miastem bogatym, podatki komunalne nie będą tam tak wysokie, jak w miastach niemieckich. Zachodzą pewne wątpliwości wprawdzie, czy Gdańsk bez Polski mógłby się przemysłowo ostać, ale zawsze tam będzie można lepiej niż w Niemczech uprawiać spekulacje.

I bądź co bądź, utworzy się tam, choćby na pewien czas, coś w rodzaju mętnej wody, w której oni zawsze najlepiej się czuli.

Zagadkowi oficerowie.

Wielkie sukcesy w walkach amerykańsko-niemieckich odegrała doskonała służba wywiadowcza amerykańska.

Obecnie pisma amerykańskie uchylają rąbek zasłony powodzeń służby wywiadowczej „gwiazdzistej“ armji.

Przed zapoczątkowaniem amerykańskich ofenzyw w 1918 r., członkowie z amerykańskiego korpusu wywiadowczego rozpoczęli tam swoją działalność i siłą ponęt, których nie ujawniono, dostarczyli oni planów niemieckiego generalnego sztabu, odsłaniających zamierzone ruchy armji na zachodnim froncie — prawdopodobnych linii odwrotu, miejscowości, w których armje będą się zatrzymywać i innych szczegółowych informacji o nieocenionej wartości.

Generał Pershing, mając te plany przed sobą, mógł nakreślić swoją kampanję z wielką swobodą i, jak sądzą, koszta pochodu naprzód wojsk amerykańskich zmniejszyły się o połowę strat w ludziach.

Nadzwyczajne środki ostrożności zarządzone nawet wśród aljanckich linji, aby odczytać opieką tych informatorów, ale jakaś tajemnicza ręka stale czuwała aby im zapewnić corychlej Królestwo Niebieskie. Kilka razy strzelali do nich niewiadomi sprawcy z ukrycia, kilka razy znaleziono truciznę w ich jedzeniu, a raz nawet znaleziono w ich sypialni jadowitego węża z rodziny grzechotników, od ukąszenia którego zmarł ich ordynans.

Nie było dalej co zwlekać; administracja wojskowa amerykańska postanowiła ich usunąć z Francji.

Przygotowania do przewiezienia tych jeńców utrzymywano w tajemnicy tylko przez nieogłębność; pomieszczono ich na liście pasażerów parowca „Agamemnona“ przy opuszczeniu Francji.

Było zamiarem wysłać ich do jakiegoś odosobnionego garnizonu wojskowego w Ameryce, gdzieby przez pewien czas mogli mieć opiekę wojskową nad sobą.

Nazwisk tych zagadkowych oficerów (podobno z najbliższego otoczenia Hindenburga) strzeże zazdrośnie amerykańska administracja wojskowa.

Jak się skończy ta historia zdrady wysoką niemieckiej komendy i organizacji wendety wśród niemieckich oficerów, czyhających na życie zdrajców, niewiadomo; dziś zostają oni pod silną strażą dedektywów i żołnierzy amerykańskich w Waszyngtonie i prawdopodobnie będą gdzieś usunięci w zacisze Zachodnich Stanów.

SZKOŁA KOEDUKACYJNA

Małji WESOŁEK ul. Piotrkowska № 84

Wychowuje chłopców i dziewczynki od lat 7
 Wykształca przysposabia do szkół średnich.
 Liczba dzieci ograniczona. Przy szkole
 utworzony ZARZĄD FIEBŁOWSKI
 z ogrodem dla dzieci od lat 4-eh i kursy
 pedagogiczno-freblowskie. Zapisy i infor-
 macje w godzinach biurowych. 1817-1

Posiew pana Moraczewskiego.

Zdawało się, że po opuszczeniu nas przez okupantów ciemniejszy, ciężkie rany zadane rolnictwu i rolnikom powoli zablizniać się zaczęła, do czego dopomagać będzie rząd polski. Tak było w początku bieżącego roku w naszym powiecie Łaskim, kiedy na czele wydziału policji stanął porucznik Pawłowski. To też władza wyższa, oceniając widocznie zalety i zasługi porucznika Pawłowskiego przeniosła go na większe pole działalności.

Inaczej jest teraz u nas w powiecie Łaskim. W dniu 9 lipca b. r. wtargnął na dziedziniec mego podwórza uzbrojony policjant i ze stajni wyprowadził konia, pod pretekstem, że koń ten pozostawiony mi został przez okupantów. Nie sprzeciwiałem się, mając zamiar drogą legalną wziąć się na takie bezprawie i krzywdę.

Jakoż zaraz podałem do komisarza powiatowego w Łasku podanie, skarżąc się na bezprawny czyn policji i prosząc o zwrócenie zabranego konia, którego kupiłem jeszcze 1914 roku od gospodarza mej wioski Juszcza. Pomiń, że podanie było opłacone stemplem, odpowiedzi dotąd nie otrzymałem. Dowiedziawszy się

później od żydów w Łasku, że podobno zapadła na moje podanie rezolucja powiatowego komisarza, orzekająca natychmiastowe zwrócenie mi konia, co miało być poleconem p. Sobocińskiemu, kierownikowi wydziału policji. Sądziłem więc, że mi konia odprowadzą. Naprawdę czekałem, konia nie odprowadzono.

Wiek podeszły (85 lat) i przeżyte ostatnie rabunkowe czasy nie pozwoliły mi osobiście pojechać do Łasku po odbiór konia, posłałem więc swego wnuka zarządzającego w moim imieniu folwarkiem. Kierownik wydziału policji p. Sobociński nie zaprzeczając otrzymania nakazu oddania bezprawnie zabranego konia, wydrwił, wyśmiał i wyszydził rozkaz swego zwierzchnika-komisarza powiatowego; strasząc wnuka sądem, oświadczył, że mimo nakazu konia nie odda. I nie oddał. To zdaje się komentarzy nie potrzebuje — p. Sobociński oświadczył, że konia używa do bryczki.

Tak p. Sobocińskiemu się zdaje, że mu wszystko wolno, że jest wszechmocny w tym kacie, że może nie liczyć się z prawem, może bezkarnie nie wykonywać rozkazu swego bezpośredniego zwierzchnika, jakim jest dla niego komisarz powiatowy.

A społeczeństwo patrzy, widzi i podziwia. Podziwia, bo rozumie, że czyn bezprawnego zabrania konia rolnikowi w okresie ogólnego braku inwentarza do robót rolnych, w celu osobistej korzyści i wożenia siebie po Łasku i okolicy jest krzywdą i urąganiem wszelkim pojęciom o prawie i sprawiedliwości.

Podając powyższe do wiadomości, zaznaczam, że zawiadomiłem o tem pana Ministra Spraw Wewnętrznych.

Właściciel folwarku Kozuby-Nowe, gmina Wola-Węzykowa, powiatu Łaskiego.

Feliks Ratajewski.

Koszuby-Nowe, 22 sierpnia 1919 r.

Ofiary.

Na powstańców śląskich.

Na braci ślązków prześladowanych i prowokowanych przez Niemców złożyli następujące osoby i przesyłania ofiary:

P. P. Sufkowski 50 mk. — Za znalezienie portmonetki p. Goryniowi zamiast podziękowania Antoni Wiczorkiewicz 5 mk. — Ant. Krzesińska 5 mk. i 15 fen. — Feluś i Danuś Olenczy 5 mk. — Wydział plan-tacji miejskich park „3-go Maja” 66 mk. 50 fen. — Urzędnicy Banku Handlowego 175 mk. — Robotnicy robót ziemnych przy Magistracie partja VIII-a 25 mk. 50 fen. — Zarząd T-wa Spożyw. „Wisła” 69 mk. — T-wo „Wisła” 100 mk. — S. Krauzowie 25 mk. — Krancówna 10 mk. — Starkiewiczowa 10 mk. — Pracujący w Wydziale ruchu St. Łódź-Fabryczna 344 mk. 50 fen. — Urzędnicy Magistratu z Wydziału Gospo-darczego i Wydziału statystycznego 142 mk. — Z X-go komisariatu 350 mk. — Naczelnik wojskowej straży kolejowej ze Zdańskiej-Woli 88 mk. (w tem kupca Frajmana 10 mk.) — Parafia św. Józefa 350 mk. — Urzędnicy i robotnicy składnicy zbożowo-mącznej Wy-działu Handlowego Sejmiku w Łodzi przy dworcu Ka-liskim 149 mk. — Jako kara za nadużycie z biletem tramwajowym E. S. 25 mk. — Z. S. 5 mk. (Z dyrekcyj Kol. Elek. Łódz.) — L. Andrzejewski, zarządzający magazynami aprowizacji, złożył jako karę od Berg-mana 60 mk. — Kolaczkowski 50 mk. — Pracownicy biura Kolei Podjazdowych Łódzkich Elek. 340 mk. — Dr. St. Bem 50 mk. — Regina Janczakowska 5 mk. (Poddebice) — T-wo śpiewu i muzyki „Lira” 112 mk. — R. Liborski 10 mk. — Teofil Stanisław 20 mk. — Zygmunt, Danusi i Jasia Stanisław 2 mk. — Złożone przez Szmulewicza na ręce T. S. 50 mk. — Lentz 20 mk. Pracow. Wydziału podatkowego przy magistracie wraz z kierownikiem złożyli 177 mk.

Na „Czerwony Krzyż”.

Helena Głowacka 5 mk.

Dla Niezamożnych uczni.

P. Józef Borczyk 2 mk.

Żadamy energicznej walki z łajdactwem!

TEATR

Dzisiaj walczą następujące pary:

„SCALA”
 Reg. elniana 18

St. Zbyszko-Cyganiewicz — Cyklop-Mańko
CZARUCHIN — CZARNY

najsl. marynarz floty bałtyckiej, szamp. Turkiestanu — Piasecki szamp. Łodzi. Początek 8.50.

W części kabaretowej:
Józefa BOROWSKA
Ruun Safvetty
 znakomita tanc. klas. wach. tanc.
BRONECKI, humorysta
 i inni.
 Kasa czynna od 6 p. p. 1919

Dzisiaj

CASINO

premjera!

Ze „Złotej serji” Kopenhaskiej wytwórni „NORDISK” „Najukochańsza żona Maharadzy”, „Oshiki” It. p.

„OSHIKI” (z krainy Wschodzącego Słońca)

Japoński dramat w 4 częściach.

Specjalna ilustracja muzyczna.

Tłusty pan i chudy pies | PANKRACY SERDELEK

Przewyborna farsa z udziałem fenomenalnego Stribolta, znanego jako „Antek Sikawka”.

Rzecz wesoła w 1 akcie, z udziałem najlepszych komików duńskich.

W premjerę Passe-partout nieważne.

1924 1

Początek przedstawień codziennie o 4.30.

KAJETY Szkolne

HURTOWO I DETALICZNIE
 (DLA SZKOŁ USTĘPSTWO)

MATERJAŁY PISMENNE
 PAPIERY KANCELARYJNE

poleca

Polski Skład Papieru

B. JANKOWSKI

1825 1

132. Piotrkowska 132.

NA WYPŁATĘ

towary damskie, męskie, dzie-
 cienne, obrusy i kołdry
 Ch. Markowicz i S-ka
 Piotrkowska № 37, w podwórzu
 1889-4

JUBILER
F. DEBOWSKI

Piotrkowska 188
 WYKONYWA WSZELKIE
 ROBOTY W ZAKRESIE
 SPECJALNOŚCI.
 SPRZEDAŻ BIŻUTERII 1857 2
 CENY UMIARKOWANE

Café Restaurant

„Polonia-Palace”

Dzielnia № 55

Poleca wyśmienite i smaczne śniadania,
 obiady i kolacje. CENY UMIARKOWANE.
 Wieczorem WSPANIAŁY KONCERT amato-
 rów smyczkowych. Z poważaniem
 1815 5

Zarządzający J. Jackowski.

Dla pp. Cukierników i Restauratorów
 piękna Brzeczka Laurewe
 poleca zakład cukierniczy L. KOLACZKOWSKIEGO
 Piotrkowska 84.
 1889/

Intendentura Okręgu Generalnego Łódzkiego

ogłasza konkurs na dostawę loco Wojskowe Urzędy Gospodarcze w Łodzi, Łowiczu, Kaliszu i Włocławku lub loco stacja załadowania, 1) 40000 kg. czystej kawy zbożowej, lub żytniej, 2) 80000 kg. cykorii w dobrym gatunku i 3) 1000 kg. świeżego masła w 12 dniowym terminie od dnia zawarcia umowy. Minimalna ilość dostawy kawy i cykorii 1000 kg. i masła — 100 kg.

Również ogłasza się konkurs na dostawę loco Wojskowy Okręgowy Urząd Gospodarczy w Łodzi lub loco stacja załadowania 5000000 papierosów. Minimalna ilość dostawy 50000 sztuk. Termin dostawy winien być uwidoczniiony w ofercie.

Oferty pisemne, należycie ostatekowane, wraz z pokwitowaniem na złożone w Kasie Wojskowej Okręgu Generalnego Łódzkiego 5 procent wadium oferowanej kwoty należy wnieść do dnia 8 września 1919 roku do godziny 12 w południe, w zamkniętej kopercie do Sekcji Żywnościowej Intendentury O. G. Ł. (Zachodnia 55, 1 p.)

W ofercie należy dokładnie wyszczególnić rodzaj i cechy techniczne artykułu oraz przedłożyć próbki. Dostawa produktów musi być uskuteczniiona ze strony oferenta w przeciągu 14 dni oprócz papierosów od dnia zatwierdzenia oferty loco Urzędy Gospodarcze Łódź, Łowicz, Kalisz i Włocławek. Koszta przewozu ponosi Intendentura O. G. Ł. O nieuwzględnieniu oferty zostanie oferent zawiadomiony 10 września b. r. Wadium tych oferentów, którzy nie strzymają dostawy, będzie zwrócone, również 10 września r. b. 1925 1

Dr. Feliks Skusiewicz

ul. Andrzeja Nr. 11.

Choroby skórne i weneryczne
Godziny przyjęć: od 9—11 i od 5—7 i pół p.p. Pante 11—12 rano. 19.0

CEGLY

nowej lub starej kupię kilkadziesiąt tysięcy sztuk.
Oferty (z podaniem ceny i miejsca) pod ALFA w administracji „Rozwoju”. 1915 5

Potrzebna praktykantka

do zajęć biurowych, umiejąca pisać na maszynie.
Zgłoszenia osobiste wraz z ofertami do Spółki Akcyjnej Skupu i Sprzedaży Skór, Piotrkowska 189. 1915 2

Przy pracowni sukien i okryć damskich **K. ZBYDICKIEJ**, Nawrot 14 1a 1816 1

jest do wynajęcia modystki.

Pokój umeblowany
z oddzielnym wejściem, światłem gazowym
wynajmę zaraz.
Wiadomość w „Rozwoju”. 1909 0

CZAPKI
wszelkiego rodzaju; uczniowskie, dla wojska, straży i kolejarzy, w najlepszym wykonaniu do nabycia po cenach umiarkowanych tylko Piotrkowska 92
u Zec i Tenenbaum.
1918—1

Zeszyty szkolne
hurtownie i detalicznie poleca 1702 4
H. T. KUNERT I S-ka
Skład materiałów piśmiennych i obrzędów Łódź, Zawadzka 1.
Dla szkół i sklepów specjalnie udogodniona. 000000

Kupuję różne meble
pianina, kasy jak również futra, karakuly i garderobę. Płacę najwyższe ceny. 1900 1
Zawadzka 7, Hotel Passaż, pokój № 1, kupcy przyjezdni.

POTRZEBNY Roznosiciel
z kaucją, mieszkający w okolicy Górnego Rynku.
Zgłoszenia od 10—12 przyjmuje administracja Rozwoju.

Stancja dla uczniów.
Wiadomość w adm. „Rozwoju”. 1735 4

Zawiadomienie.

Niniejszym zawiadamiam, iż dla wygody Sz. moich klientów otworzyłem filię Modnych robótek ręcznych przy ul. Piotrkowskiej № 284 (przy Górnym Rynku). Jednocześnie komunikuję, iż przyjmuję do haftowania wszelkiego rodzaju kostiumy oraz powierzone towary do rysunku. Polecając się nadal łaskawym względom Sz. pań, pozostaje z poważaniem

Pierwsza Polska Tapicerska Manufaktura
Bruno Bozyk, Karola 4.

szkolny, biurowy, kolorowy
Atrament
tusze, gumę do sklejanja, pastę do obuwia, poleca
Marjan Wacław Gliński
Łódź, ul. Sienkiewicza № 34. 1706 4

Poszukuje się wykwalifikowanego
BUCHALTERA,
któryby podjął się założenia i prowadzenia ksiąg skomplikowanej rachunkowości większej instytucji. — Wymagany cenzus naukowy — minimum 6 klas szkoły średniej.
Oferty, opatrzone życiorysem i odpisami świadectw, należy składać w Administracji do dnia 10 września pod „Buchalter”. 1920 2

Kierownik działu handlowego
wielkiej fabryki krajowej, polak, katolik, posiadający szeroką praktykę, rutynowany w zawieraniu transakcji w kraju i zagranicą, pracował przez szereg lat w poważnych instytucjach przemysłowych w różnych krajach, światowic, podróżował wiele, znający języki,
szuka przy sposobności zmiany pola pracy.
Zgłoszenia do „Rozwoju” pod „Energiczny”. 1887:1

Gruntownie przereperowane 3 parowe garnitury do młócenia 60 i 50 cali szerokość młocarni, również pług parowy ma

DO SPRZEDANIA
A. Jezierski 1917 2
Czempl. W. Ka. Poznańskie.

KOSZULE DAMSKIE 26⁵⁰
z haftu 26.50 — w najlepszym gatunku 32.50 w największym wyborze z iluzji — — —

Smechel i Rozner,
Łódź, Piotrkowska 100. 1927 3

Drobne ogłoszenia:
Kupno:
Kupię dźwigary (tregry) stare lub nowe. Oferty z podaniem ceny w Rozwoju pod „Beta”. 1918—1
Kupię piec do ogrzewania mieszkania, 2 motory w silo 4 i 8 koni używane, 4 krzesła kryte. Zgłoszenia przyjmuje sklep komisowy, Sienkiewicza 10. 6434—2
Kupię młocarnię do 4-6 koni, 10 nego motoru na prostą słonę z osiewem na czyste zboże. Łaskawe oferty proszę składać w administracji pod „Młocarnia”. 6328—1
Wystawkę żelazną (Bandelsen) W starą i drut żelazny co najmniej 5 centymetrowej używany kupię w dużej ilości. Oferty z ceną proszę składać w „Rozwoju” pod „Żelazo”. 5444—0
Żelazka dla pralni kupuję. Pralka, Piotrkowska 112. 6408—2
Sprzedaż:
A.A.A.A. Obrączki złote od 48 marek para, gwarancja za złoto 68 próby, pierścionki, kolczyki, zegary, zegarki, najtańsze. Jan Piórek, Brzeszka 10. 6160—5
AAAA Polecam garderobę męską i damską, swetry, spodniczki, bluzki, spodnie, obuwie, obrazki, materiały na ubranie i bieliznę, jedwabie. Wielki wybór płócienek kolorowych na bieliznę, bluzki, fortuchy, wycopy i t. p. Sklep komisowy Wł. Łowickiewicza, Łódź, Sienkiewicza (Mikołajowska) 67. 1931—cncf
A.A.A. Szkoła broju i szp. ciało dyplomowanej uczennicy paryskiej akademii kroju Apolonia Kopyłowskiej, Łódź, Piotrkowska 164. Nanka kroju szycia, pasowania i modelowania za opłatą od mk. 10 miesięczną. Uczennice otrzymują świadectwa. Zapisy codziennie od 9—4.

Popierajcie Przemysł Rodzimy!
POLSKA WYTWÓRNIA NICI
Nowicki, Jaroszyński i Ska
WARSZAWA, Chmielna 65, telefon 270-30. 1880 2

LECZNICA LEKARZY SPECJALISTÓW Piotrkowska Nr. 17, drugie podwórze.

9-10	choroby oczu	codziennie	dr. Garliński
10-11	choroby wewnętrzne	"	dr. Magdziński
11-12	chor. skórne i weneryczne	"	dr. Dutkiewicz
11-12	choroby kobiece	"	dr. Ługowski
	chor. wewnętrzne i dziecięca (płuc i serca)	"	dr. Osiecki
12-1	chor. kobiece i chirurg.	"	dr. Artyfikiewicz
1-2	chor. skórne i weneryczne	"	dr. Skusiewicz
2-3	choroby nerwowe	pon. środa i piątek	dr. Mittelstaedt
2-3	chor. kobiece i chirurg.	codziennie	dr. Marx
2-3	choroby oczu	"	dr. Michalski
3-4	choroby skórne i weneryczne	"	dr. Stawowczyk
3-4	chor. wewnętrzne i dziecięca	"	dr. Jokiel
3-4	choroby chirurgiczne	"	dr. Goldberg
3-4	szam, gardła i nosa	"	dr. Goldberg
4-5	choroby kobiece	poniedziałek, środa i piątek	dr. Goldenberg

UWAGI: 1) Lecznicza otwarta codziennie prócz świąt.
2) Porada 3 mk. Operacje i opatrunki wszelkiego rodzaju — od umowy. 656 0

Przedsiębiorstwo Elektro-Mechaniczne
dawalej inż. **ESMAN I ŚLEDZ**
teraz Technika-Mechanika
Sokołowski i S-ki
Łódź, Wólczańska 224.
Podajemy do wiadomości W. P., iż od dnia 1 września t. b. przyjmujemy czyszczenie, montowanie i reperację kotłów parowych, montowanie maszyn parowych, motorów ropowych, naftowych i benzynowych oraz wszelkie instalacje elektryczne, wodne, parowe i montowanie transmisji. Prosimy o łaskawe zlecenia. Pozostajemy z wysokim szacunkiem
1885—1— **Śl. Sokołowski i S-ka.**

A. ANTEZAKOWSKI
KRAWIEC NOWOCZESNY
Nagrodzony Najwyższymi dyplomami Akademii J. P. Thoreot'a w Londynie i F. Kussela w Paryżu
WYKONYWA
zamówienia z własnego materiału i POWIERZONEGO.
Łódź, Piotrkowska 73
front II-gie piętro. 1637 2

A. A. A. Najtańsza posezo-
szek na meskie, damskie i dzie-
ciane ubiory i palta. Bostony,
zewioty, tuchkrepy, korty, we-
lury na palta, sukna, welna i ba-
welna na bluski, suknie i ko-
stjony, jedwabie, etaminy, baty-
sty biale i kolorowe, cajtli i bar-
chany, chustki. Prawie o 50%
taniej niż wszędzie, bo w mie-
szkaniu prywatnym. Uwaga! dla
kopców ustępstwa. Kilińskiego
№ 40 (Widzewaka) fr., II p., m.
10. 6156-nw7

AI AI Meble różne sprzedam
tanio. Łózka, materace,
szafę, bielizniarkę, otomane, kre-
dens, stół, krzesła, tremo, leżan-
kę. Piotrkowska 281 m. 4 II pię-
tro front. 6545-3

A Meble, łózka, materace, sza-
fy, bielizniarkę, umywalkę,
leżankę, kredens, stół, krzesła,
otomane, lustra, biurko, fotel,
stół biurowy, prasę, gramofon,
maszynę do szycia zaraz tanio
sprzedam. Piotrkowska 225-3,
I p. front. 6363-2

A Meble sprzedaje, szafy, łóz-
ka, krzesła, stoły, kredensa,
urządzenia restauracyjne i skle-
powe. Piotrkowska 108, Prze-
dziecki. 6354-2

A Meble tapicerakie i stolar-
skie sprzedaje. Dzielna 5, I
piętro, front, magazynu Derej-
skiego. 6330-4

A Meble z kilku pokoi, fotel
wygodny sprzedam. Piotrkowska 189-2. 6429-4

AI Do sprzedania szafy, łózka,
stoły, krzesła. Piotrkowska
35 m. 26, u podwórza. 6416-5

C Chemonto do sprzedania, M.
Gliński, Sienkiewicza 54. 6305-4

Brony sprężynowe własny wyrob,
ze stali resorowej przedmo-
jennie, niesłychanie silne, do
sprzedania. Al. Kościuszki 41,
u Wiśniewskiego. r-0

Dom do sprzedania. Cena przy-
stępna. Adres: ulica Składowa
№ 55, u gospodarza. 6334-1

Dobry sklep kolonialny natych-
miast do sprzedania. Wiado-
mość: ul. Orła 10, w sklepie. 6324-1

Do sprzedania umywalka i noc-
ny stolik. Długa 102-6. 6430-5

Firanki, koronki niciane, kloc-
kowe, hafty polecia w miesz-
kaniu prywatnym W. Bogucka,
Kilińskiego 102 m. 4, pierwsze
piętro. 6345-cnl

Firanki, koronki niciane, kloc-
kowe hafty polecia w miesz-
kaniu prywatnym W. Bogucka,
Kilińskiego 102 m. 4, pierwsze
piętro. 6414-nc8

Vociol pickarski, miedziany,
K mieszczący 15-15 wader,
sztancę i tokarnię sprzedam.
Rzgowska 37 m. 14. 6300-1

Vosiarka mechaniczna do sprze-
dania niedrogo. Wiadomość:
Al. Kościuszki 41, w Łodzi, u p.
Wiśniewskiego. r-0

Mebie nowe i używane sprze-
daje po cenach najniższych.
Orla 23, stolarnia. 6108-11

Motocykl najnowszej konstruk-
cji N. S. U. 1914 roku Mode
do sprzedania. Szosa Pabjanic-
ka, stacja Rokicie, u rzemieś-
nika Zychla. 6417-pn3

Ogród owocowy na przestrzeni
2 morgi i 2 morgi ziemi ogro-
dowej do wydzierżawienia przy
klatorku w Lutomerku. Ogrod-
nik zawodowy zgłosić się może
do proboszcza w Lutomerku.
6415-2

Okazyjnie piekarnia z całkowi-
tem urządzeniem zaraz do
sprzedania. Wiadomość: sklep
B-ci Ignatowicz, Piotrkowska 95.
6314-cs2

Ofycyna 3-piętrowa murowana
do sprzedania oraz bieliz-
niarka i stol. Lipowa 76-5.
6382-2

Ogród handlowy przestrzeni 26
morgów w tem 4 morgi laki
wyborowej, sadu owocowego
1200 drzew 17-letnich, szkółki
drzew owocowych i parkowych,
szparagalnia, plantacje rabar-
baru i truskawek, 1 wiorsta od
Łęczycy przy samej szosie, 5
mil od Łodzi. Budynki składa-
jące się: dom mieszkalny muro-
wany nowy, stodoła nowa staj-
nia, śpiczrz i suszarnia do na-
sion nowa, do sprzedania w
każdej chwili na dogodnych wa-
rankach. Wiadomość: ziemia ka-
liaska, wieś Tum, poczta Łęczycza,
A. Kurpiński. 6445-4

Pięć i 4 formy do wypręku wa-
fl. Wólczajska 171, Rütter.
6384-2

Power „Ormonde” sprzedam.
Wiadomość: Mieczarnia „Ka-
linówek”, Dzielna 5. 6426-sn3

Sklep towarów kolonialnych i
delikatesów, dobrze zapro-
wadzony, do sprzedania. Piotrkowska 175. 6402-5

Są do sprzedania 3 prostaczk
I rzymiesieczne róg Kilińskie-
go i Gubernatorskiej. 6412-2

Sprzedam garnitur mebli salo-
nowych, duży dywan 5 1/2 x 4
arsz., maszyna do szycia Singe-
ra, umywalkę marmurową, 2 e-
tazerki debowe, zegar ścienny.
Ul. Kilińskiego 99, front III-cie
piętro, od 11-1 i od 5 do 8-ej.
6413-2

Sklep kolonialno - spożywczy
sprzedam zaraz z powodu
wyjazdu. Konstanytnowska 69.
6421-sn3

Sprzedam frak, Rzgowska №65,
Tille. 6428-2

Sklep spożywczy sprzedam z po-
wodu objęcia posady. Cmen-
tarna 21. 6375-2

Sieć rybacką sprzedam. Ale-
ksandrowska 115, u fryzjera.
6336-1

Sklep spożywczy sprzedam z
powodu wyjazdu. Młynarska
26, Bieluty. 6338-1

Sklep spożywczy sprzedam z
powodu wyjazdu. Grabowa 8.
6312-1

Sklep kolonialny z powodu wy-
jazdu do sprzedania. Ale-
ksandrowska 78. 6342-1

Sprzedam tanio plac 40x50 w
śródmieściu. Wiadomość: Pań-
ska 7, w sklepie chrześcijań-
skim. 6132-1

Sprzedam łózka debowe, szafę,
krzesła, gramofon. Aleja Ko-
ściuszki 26-7. 6386-1

Srótownik angielski Bentala
№ 10 do manżu sprzedam.
Nowe Złotno, gm. Rąbień wole-
jarni Tomaszewskiego. 6389-2

Szafy i łózka do sprzedania.
Rybna 14, w sklepie. 6437-3

Urządzenie sklepowe sprzedam.
Wiadomość: ul. Grabowa 29,
sklep. 6294-pcl

Ważne dla pp. przedsiębiorców!
Sprzedam cały komplet ma-
szyna stolarskich, motor elektry-
czny na 7 i pół konia oraz drzwi
i okna nowa. Ul. Podleśna 26.
6400-3

Wagę 5-cio kilową z ciężar-
kami sprzedam. Nawrót 42
II piętro, front. Obejrzeć można
od 2-3 p. p. 6424-2

Z powodu wyjazdu sklep spo-
żywczy do sprzedania tanio
byłoby zaraz. Ulica Miłsza 54.
6401-2

Z powodu wyjazdu wyprzedaje
meble z 2 pokoi. Dowiedzieć
od 8-12, Benedykta 18 m. 19.
6319-1

Różne:

A Nauczycielki, freblanki, wy-
chowawczynie, bony, pielęgn-
niarki, biuralistki (6w), kasjerki,
ekspedjentki; rządcom - agrono-
mów, pisarzy, gospodynie poleca
Pierwzorządne Biuro pedago-
giczne-rekomendacyjne Ludwiń-
skiej, Piotrkowska 109. 6355-9

A kuszerka M. Nowakowska
mieszka obecnie Dzielna 34
m. 18. 6328-11

A Angielkę (nauczycielkę e-
wentualnie towarzyszkę) z
doskonałym francuskim, niemiec-
kim, wysoka muzyka, poleca biu-
ro Ludwińskiej, Piotrkowska 109.
6354-2

A Francuska (nauczycielka)
organizuje roczny kurs je-
zyka francuskiego metodą ula-
twioną dla dorosłych, dla dzieci.
Zapisy przyjmuje, Piotrkowska
109 m. 2. 6353-2

A kuszerka Golańska przyjmuje
na czas słabości u siebie, ul.
Kilińskiego 152. 6093--2

A kuszerka Drzymałowa przy-
jmuje. Piotrkowska 225.
4604-nw5

Dudynek lokale sklepiste i ce-
mentowane, odpowiedni dla
lepszego rzemieślnika lub drob-
nej fabrykacji, mieszkanie dla
właściciela w ogrodzie oraz
kilka pokoi dla robotników lub
usługi, obszerne podwórze i la-
dny ogródek owocowy wśród-
mieścia z wolnej ręki tanio do
sprzedania. Oferty pod „Okazja”
do Rozwoju. 6274-wc1

Dwa pokoje umeblowane z ele-
ktrycznością, w centrum mia-
sta, razem lub oddzielnie do
wynajęcia. Oferty w administra-
cji pisma dla „C. K.” 6440-1

Dwudziestolatnia panna z dobrej
obywatelskiej rodziny, włada-
jąca czterema językami, posia-
dająca wyższą muzykę, przyjmie
posadę towarzyszkę lub nauczy-
cielki, najchętniej na wyjazd.
Oferty wraz z podaniem warun-
ków proszę składać w admini-
stracji Rozwoju pod „K. Z.”
6341-2

Inteligentna osoba poszukuje
miejsca do zarządu domem u
pojedynczej osoby. Oferty do
administracji Rozwoju pod „F.
N.” 6378-1

Wucharka, praczka siłsa i ka-
niarka potrzebne. Cukiernia,
Piotrkowska 45. 6344-1

Wkurs buchalteryjny Lublińskiego.
Wykładane są przedmioty: bu-
chalteria, korespondencja, ra-
chunki handlowe, koresponden-
cja, stenografia, pisanie na-
maszynach. Ukończenie kursów
upoważnia do objęcia posady
biurowej. Nowy kurs rozpocznie
się w początku września. Zapisy
przyjmuje kancelaria, Piotrkow-
ska 70. 6326-wc1

Lekcji, korepetycji udziela stu-
dent Wszechnicy Krakowskiej
były nauczyciel szkół średnich
Konstanty Löwenhoff, Andrzeja
11 m. 9. 6340-cs2

Lekcje muzyki (fortepian) udzie-
la rutynowany pianista. Zgier-
ska 11 m. 8. 6355-cs3

Młoda poika, pisząca na ma-
szynie, znająca gruntownie
język rosyjski po części nie-
miecki i francuski poszukuje
posady biurowej od zaraz na
miejscu lub na wyjazd. Łaskawe
oferty dla „Polki” w administra-
cji. 6442-3

Młoda inteligentna osoba po-
szukuje posady zarządu dom-
em u pojedynczej osoby na wy-
jazd lub na miejscu. Oferty pod
lit. „W.” 6083-1

Ogrodnik znający bardzo do-
brze swój zawód, bezdzietny,
poszukuje posady na folwark od
1-go października. Może zastąpić
gajowego. Oferty w Rozwoju
pod „Ogrodnik”. 6346-1

Pabjanice. Nauka pisania na
maszynach różnych systemów.
Biuro próśb, Zamkowa 7.
6279-1

Pianina, fortepiany nowe i uży-
wane, strojenie, przewóz, re-
paracja. Sienkiewicza 25, Chod-
kowski. 5958-ss4

Potrzebne podręczne do kape-
luszy. Benedykta 18 m. 5, Go-
rzeńska. 6260-1

Potrzebna nauczycielka polskie-
go języka dla osoby dorosłej.
Proszę się zgłaszać na ul. Ra-
dwańska № 3 m. 3, w godzinach
od 6 1/2 do 8 1/2, wiecz. 6394-2

Potrzebny zdolny szewc. Zgło-
sić się do R. Kergera w Ale-
ksandrowie, ulica Wierzbńska
№ 629. 6403-2

Potrzebna zdolna fryzjerka do
fryzjera. Piotrkowska 27.
6404-3

Pokój umeblowany do wynaję-
cia. Przejazd 14, II piętro,
front. 6432-3

Przyjmę posadę rządcy domu.
Łaskawe oferty przyjmuje
Rozwój sub „Posada”.
6423-n2

Potrzebna jest dziewczyna na
I przychodnię do sprzątania.
Od 8-ej do 1-ej, ul. Sienkiewi-
cza 109, Gajer. 6385-1

Panienska z 6-klasowym wy-
kształceniem, umiejąca pisać
na maszynie, poszukuje jakiej-
kolwiek posady biurowej. Wi-
adomość: Piotrkowska 276 u por-
tjera. 6391-1

Pokój do wynajęcia umeblowa-
ny. Miłsza 25-50 III p. Zgła-
szać się mogą panie od 6.
6359-1

Przyspasabiam do szkół śred-
nich (klasy starsze). Przejazd
82 m. I. 6370-cs2

Piesek czarny z białym na szyi
rasy japońskiej zginał. Proszę
odprowadzić na Zieloną 5, Głu-
chowski, za wynagrodzeniem 50
marek. 6322-1

Pokój słoneczny z elektr. oświe-
tleniem do wynajęcia dla in-
teligentnej osoby. Gubernator-
ska № 7 m. 12. 6306-1

Pani T-kiej w Pabjanicach.
Z powodu wyjazdu nie byłem,
wyświelenie listownie złożyłem,
odpowiedzi czekam w redakcji.
I. Krz. 6438-1

Przybiłkai się pies rasy japo-
ńskiej, czorny z białymi płat-
kami pod szyją. Odebrać można
Rokicińska 61, u gospodarza.
6436-1

Przyjmuję do sprzedaży garde-
robę, obuwie, bieliznę, turantki,
dywany, meble, salos komizowy
lg. Grzymskiego, Sienkiewicza
10. 6435-3

Skradziono na Starym Rokicciu
S. gm. Brus klacz czarci kaszta-
nowatej, z gwoździą białą na
czołe i nozdrzach, nogi białe do
pęty, 5-letnia. Kto by coakol-
wiek wiadział o takowej, pro-
szony jest o zawiadomienie wła-
ściciela w Starym Rokicciu, Mi-
chalca, za nagrodą. 6330-1

Subjekt fryzjerski powróciłszy
z zagranicy, skromnych wy-
magai, poszukuje zajęcia. Pro-
szę składać oferty w Rozwoju
sub „Skromny”. 6338-1

Umeblowany pokój dla sol-dne-
go mężczyzny lub kobiety do
wynajęcia, ul. Składowa 15 m. 5,
od 8-1 g. 6398-3

Uczeń IV-ej klasy Sz. Realnej
K. L. poszukuje korepetycji.
Oferty Rozwój „G. L.”
6410-4

Uczeń VI klasy przyspasabia do
klas I, II, III, IV. Piotrkow-
ska 188, sklep. 6441-5

16000 rub. wypożyczę na 1
numer hypoteki na Tom-
Kredytowa. Oferty proszę skła-
dać w administracji „16000”.
6377-nw3

100 marek nagrody oddawcy
mylnie zabranego palta
podczas zabawy chóru „Po-
budka”, Główna 51, w dniu 30-
VIII 19 r. 6418-3

Zagubiono dokumenty.

Antoni Chmielak, Benedykta 12,
zagubił kartę węglową.
6400-1

Pobinski Feliks zagubił legity-
mację zapomogową z kom.
dla bezrobotnych. 6411-1

Pawlow Juljanna zagubiła pasz-
port rosyjski wydany z gminy
Nakielnica. 6387-2

Emil Bucholt, Wólczajska 119,
zagubił kartę węglową.
6408-1

Gregorz Krótkowski zgubił li-
gitymację węglową. Juljusz
№ 9. 6444-1

Herman Teodor zagubił legity-
mację chlebową wydaną na 1
osoby. 6398-1

Ignacy Leszczyński zagubił pa-
szport niemiecki wydany z
gminy Iwanowice. 6351-2

Józefa Frontczak zagubiła pa-
szport niemiecki wydany z
Warcie pow. Sieradzki. 6350-2

Józefa Leszczyńska zagubiła
paszport niemiecki wydany z
gminy Iwanowice. 6352-2

Jan Wieczorek zagubił pasz-
port niemiecki wydany z Łę-
czyca. 6315-1

Jan Mardza zagubił paszpor-
t niemiecki wydany w Łodzi.
6325-5

Lasoń Marianna zagubiła pasz-
port niemiecki wydany z gm.
Wisłitno. 6318-1

Mateusz Fedotjew zagubił pa-
szport niemiecki wydany w
Łodzi. 6333-1

Michalska Leokadja zagubiła
paszportniem. wydany w Łodzi.
6347-2

Marianna Lipińska zagubiła li-
gitymację chlebową wydaną
na 3 osoby. 6427-1

Marianna Painsiak zagubiła pa-
szport niemiecki wydany w
Sieradzu. 6410-3

Maria Sztrömajer, Al. Kościusz-
ki 65, zagubiła kartę węglową.
6405-1

Napoleon Waleńta zagubił pa-
szport niemiecki wydany w
Częstochowie. 6439-5

Pawel Frydenberg zagubił pa-
szport niemiecki wydany w
Łodzi. 6390-2

Skradziono paszport niemiecki
wydany w Łodzi na imię An-
toniego Gładowskiego.
6361-2

Rejnhard Borys zagubił kartę
paszportową wydaną w Łodzi.
6367-2

Ryszard Frenzel zagubił pasz-
port niemiecki wydany w Ło-
dzi. 6362-2

Stukanbach Karol zagubił pasz-
port rosyjski wydany w Ra-
degoszcza. 6392-2

Teresa Jakimowicz zagubiła pa-
szport.
0-2

Tomasz Wyganowski zagubił li-
gitymację zapomogową wyd-
z kom. dla bezrobotnych.
6397-1

Wczorajszej nocy jechał z Ło-
dzi do Łodzi rybnikowski akti-
wista domu z ul. Leżno 21 hy-
poteczny 100. Łódź-Chojay, na
imię Waleńtego Uchłaskiego. Ła-
skawy znalzca proszony jest
odnieść za wynagrodzeniem
Chojay, Leżno 21, Uchłaski.
6433-1

Władysław Ratus zagubił pa-
szport tymczasowy wydany
w Łodzi. 6301-2

Zaginal paszport niemiecki na
imię Antoni Gralka, wydany
w Łodzi. 6325-2

Zaginal paszport tymczasowy
z № 617 wydany w Łodzi na
imię Pawła Wincentego Kromor-
zowskiego. 6422-5

Zelezkievicz Stanisław zagubił
legitymację chlebową na 4
osoby. 6451-1

Stare gazety

do obwijania

HURTOWO I DETALICZNIE

SPRZEDAJE

administracja „Rozwoju”